

עבירת בידוי ראיות - משמעותה והעונש בצידה

עבירת בידוי ראיות מהווה עבירה משלימה לעבירת עדות שקר ולעבירות ההדחה בעדות. כאשר מדובר בבדיית ראיות שלא בדרך של עדות שקר ולא בדרך של הדחה בעדות, הרי מדובר בעבירת בידוי ראיות. העבירה מתייחסת הן לעצם יצירתה של הראיה הבדויה והן לעצם השימוש בה, בין במסגרת הליך שיפוטי ובין במסגרת הליך טרום שיפוטי כדוגמת חקירת משטרה. החוק רואה בחומרה רבה כל ניסיון להשפיע על מהלך המשפט התקין, באמצעים לא כשרים, זאת לאור העובדה שהדבר מקשה על אפשרותו של בית המשפט להגיע לחקר האמת וכפועל יוצא מכך פוגעת באמון הציבור בהליך השיפוטי. מהי ראיה? מהן יסודות עבירת בידוי הראיה ומרכיביה? מה העונשים הקבועים לצידה? כיצד בתי המשפט מתייחסים אליה? עו"ד אסף דוק מסביר.

מהי ראיה?

בכדי לבסס אשמה של חשוד, או לחלופין לנקותו מאשמה, יש צורך לבנות תשתית ראייתית איתנה ורחבה התומכת בטענה לכאן או לכאן. לא פעם, אשמתו או אי אשמתו של חשוד הינה פועל יוצא של חומר הראיות שהתגבש בעניינו. במצבים כאלו, קיימות ראיות חותכות כגון תמונה או סרט שלא משאירות ספק בדבר חפותו או אי חפותו של הנאשם. הצגת ראיה שכזו, הינה בבחינת הצגת "ג'וקר", בבית המשפט (וזיוף של ראיה כזו, הינה כמו להחביא מראש קלף בשרוול).

יסודות עבירת בידוי ראיה - סעיף 238 לחוק העונשין

הליך הצגת הראיות הינו נדבך חשוב במסגרת ההליך החקירתי והמשפטי. תיק יכול לקום או ליפול עקב הימצאותה או אי הימצאותה של לא פחות משערה בזירת הפשע. אי לכך, העבירה של בידוי ראיות קורצת להרבה אנשים החוששים לגורלם בעקבות הליך שיפוטי פלילי.

עבירת בידוי ראיות הינה עבירה פלילית חמורה שכן היא מקשה על אפשרותו של בית המשפט להגיע לחקר האמת וכפועל יוצא מכך פוגעת באמון הציבור בהליך השיפוטי. מספיק הנחת חפץ בזירת עבירה בכדי להטעות חקירה משטרתית, או להסיט חשד מאדם אחד לאחר, או לחלופין לעשות שימוש בחפץ כלשהו במסגרת הליך משפטי בכדי להשיג תוצאות דומות. העונש יושת על העברין ללא קשר האם ההטעיה "הצליחה" או נכשלה.

חוק העונשין עוסק בעבירת בידוי ראיה ואוסר על **עצם בדיית הראיה** וכן גם על **השימוש בה**, מתוך כוונה להטעות רשות שיפוטית או ועדת חקירה במסגרת הליך שיפוטי או טרום שיפוטי ([חקירת משטרה](#) לדוגמה).

כבוד השופט קדמי קבע כי משמעותה של בדיית ראיה הינה יצירת ראיה, הן בפן של ראיה מוחשית והן בפן של ראיה מופשטת או מילולית. עוד קבע כי ראיה יכולה להיות כל דבר ובין אם הוגשה בהליך משפטי ובין אם לאו, בין היא קבילה ובין אם לאו ובין אם הדבר הינו בעל ערך הוכחתי ובין אם לא. ראיה בדויה יכולה להיות כל ראיה שיש בה כוונה להטעות רשות שיפוטית ושיצירתה אינה מהווה [עדות שקר](#) או [הדחה לעדות](#).

דרישת היסוד העובדתי בעבירה זו אינה כוללת התקיימות רכיב של תוצאה, כך שאין זה משנה האם נקבעו ממצאים עובדתיים על בסיס הראיה או האם ניתנה החלטה שיפוטית בהתסמך עליה.

דרישת היסוד הנפשי בעבירה זו הינה מחשבה פלילית, קרי מודעות להתנהגות ומודעות לנסיבות וכן לא נדרש שהרשות השופטת או הרשות החוקרת אכן תעשנה שימוש בראיה הבדויה אלא די בעצם הכוונה המיוחדת ביחס למטרת הטעייתן על ידי החשוד או הנאשם.

כמו כן, ניתן להוכיח את יסודות העבירה בהתאם [לדוקטרינת עצימת העיניים](#) או בשמה הנוסף - העיוורון המכוון.

העונש הקבוע לצד עבירת בידוי הראיה

אדם הבודד ראיה או המשתמש בידועין בראיה בדויה כאמור, והכל בכוונה להטעות רשות שיפוטית (כולל חקירת משטרה) או ועדת חקירה בהליך שיפוטי, דינו - עד 5 שנות מאסר.

עבירת בידוי ראיות בראי הפסיקה

שנתיים מאסר לנאשם שבדה ראיות על מעורבות בתאונת דרכים

בתיק פלילי 1040-08,2253-08, הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירה לפי סעיף 415 ביחד עם סעיף 25 לחוק העונשין קרי, ניסיון של קבלת דבר המרמה ובעבירת בידוי ראיות לפי סעיף 238 לחוק העונשין. על פי כתב האישום המתוקן, בתחילת חודש יולי בשנת 2005 הגיש הנאשם תביעה בה טען כי בנו נפצע בעת ששיחק בחצר בית סבו. בתקרית, שער החצר נפל ופגע בו כתוצאה ממכונית שהתנגשה בשער כאמור. אומנם בפועל, בנו נפצע מנפילת השער אך ללא שום מעורבות של כלי רכב. הנאשם פנה בהמשך לשכנו של הסב וביקש שייתן תצהיר כוזב על כך שהיה עד לתאונה. השכן עשה כאמור ונתן את התצהיר הכוזב בפני עורכת דין. השכן הצהיר כי בשעה ששטף מחוץ לביתו את מכוניתו היה עד לתאונה הבדויה. התצהיר כאמור הוגש לבית המשפט.

בנוסף לתאונה שבדה, הורשע הנאשם על פי הודאתו בעבירה של סחר בסמים והספקת סמים. הנאשם שוחח עם סוכן משטרה סמוי באמצע חודש מרץ בשנת 2007 שביקש מהנאשם לרכוש ממנו 70 גרם הרואין. השניים נפגשו במכוניתו של הסוכן והנאשם קיבל תמורת הסם כאמור 7,700 שקלים. בהמשך הנאשם פגש בשנית בסוכן, וביצעו עסקת סמים במגרש חניה בעיר לוד. השניים סיכמו על מחיר של 5,500 שקלים תמורת 50 גרם הרואין, וכך היה.

לטענת המאשימה, הנאשם בדה תאונה וראיות וכן ביקש ששכנו יגיש תצהיר כוזב בכדי לנצל את מערכת הביטוח ולהתל במערכת המשפט. כמו כן, הנאשם הורשע בעבירות סמים, עבירות חמורות ביותר הפוגעות בחברה בכללותה. מנגד, נטען על ידי הנאשם כי יש להתחשב בנסיבות חייו הקשות ובהליך שיקומו וגמילתו מהסמים. בית המשפט מתייחס בחומרה לסוג הסם בו סחר הנאשם וכן לכמויות אותם סיפק לסוכן. בנוסף, אין להתעלם מניסיונו של הנאשם להונות את בית המשפט על ידי הגשת תביעה כוזבת אשר מגובה בתצהיר כוזב. עבירות של שיבוש הליכי משפט וכן עבירות זיופי מסמכים הינן חמורות שכן מצגי כזב מוצגים לרשות השופטת. הנאשם אמר בכזב כי פציעתו של בנו נבעה בשל מעורבותו בתאונת דרכים, אך בפועל לא כך היה. בנו נפצע מנפילת השער ואילו הנאשם ניצל את ההזדמנות להגיש תביעה עבור סכומי כסף שאינו זכאי להם תוך שימוש וניצול בנו על מנת לבצע את המרמה. יחד עם זאת, בית המשפט מתחשב בנסיבותיו של הנאשם, בשנות הארבעים לחייו, אב לשמונה ילדים וכן מצב בריאותם הרפואי וממצבה הנפשי של אשתו אשר מטופלת במרפאה לבריאות הנפש. כמו כן, הנאשם פנה למרכז גמילה מסמים טרם נעצר והורשע בתיקים אלו, על כן יש לזקוף זאת לזכותו. ניכר כי הנאשם צועד בדרך המהווה דוגמה לאחרים המתמודדים עם גמילה מסמים. לאור השיקולים ושמיעת הטענות הוחלט להשית על הנאשם ביטוי הולם לחומרת מעשיו וכן לברך על המסלול הגמילה בו בחר הנאשם תוך תקווה שיתמיד בכך גם בהמשך. נגדר על הנאשם שנתיים מאסר בפועל ושנת מאסר על תנאי לבל יעבור עבירה של בידוי ראיות או עבירה של קבלת דבר במרמה או כל עביר מסוג עוון לפי פקודת הסמים המסוכנים וכן קנס בסך של 15,000 שקלים או 5 חודשי מאסר במקומו.

נאשם הורשע שבדה רישיון שיט במסגרת תביעת ביטוח

בתיק פלילי 1536-08, הוגש נגד הנאשם כתב אישום בגין עבירה לפי סעיף 418 לחוק העונשין, קרי זיוף מסמך בכדי לקבל דרכו דבר, שימוש במסמך מזויף, שיבוש מהלכי חקירה, שיבוש מהלכי משפט, איסור השטה ללא רישיון, חובת תעודת משיט, עדות שקר, שבועת שקר וכן עבירה על סעיף 238 - בידוי ראיות.

בהתאם לכתב האישון, במהלך חודש פברואר בשנת 2003 ספינה שכונתה "סברה" למרות שהחזיק בתעודת משיט 13 בלבד בעוד שנדרשת לסברה תעודת משיט 30. הבעלות הועברה על שמו כאשר לספינה שרכש אין רישיון שיט תקף מזה מספר שנים. הוא ביקש שינפיקו לו את הרישיון כאמור אומנם נתקל בסירוב מאחר ולא היה בבעלותו אישור כושר שיט לסברה. למרות זאת, הפליג הנאשם כשלושה ימים לאחר שרכש את הספינה, וזאת כשהוא יודע שאין לו עצמו תעודת משיט וכן לספינה אותה רכש אין רישיון שיט בר תוקף.

במהלך ההפלגה הסברה טבעה. כשנה לאחר מכן, הנאשם הגיש תביעה בבית השלום בהרצליה כנגד חברות הביטוח ובמסגרתה תבע את דמי פוליסת הביטוח שהייתה לסברה לטענתו.

בכתב האיטום נכתב כי הנאשם הציג לחברות הביטוח הנתבעות מסמך מזויף בדבר נספח מקורי לרישיון השיט. בכך הנאשם העיד עדות כוזבת תוך מטרה לשבש הליכי משפט ולהטעות את בית המשפט. הנספח המזויף הוגש על ידי הנתבעות כראיה. כמו כן, הנאשם הגיש במסגרת התביעה תצהיר כוזב לבית המשפט ובו טען כי רישיון השיט לספינה שרכש הוא על שמו כמו גם כי הנספח המזויף הוגש לו על ידי אחת העובדות ברשות הספנות והנמלים. כמו כן, נטען כי במהלך ניהול התביעה הנאשם השתמש בנספח המזויף לצורך עדותו ולחקירת עדים נוספים תוך שהוא מציג זאת כמסמך אותנטי בכדי להטעות את בית המשפט. עוד עולה, כי הנאשם הגיש במשטרת ישראל תלונה כוזבת כנגד עובדי רשות הספנות והנמלים בטענה כי הם העלימו את רישיון השיט מתיק עלי השיט וכן מחקו זאת מהמחשב וכי הכינו והוסיפו מסמכים כוזבים לתיק כאמור. במסגרת תלונה כוזבת זו הגיש הנאשם לחוק המשטרה את הנספח המזויף. לטענת המאשימה הנאשם זיף את הנספח לרישיון השיט והשתמש בזאת בתביעה כנגד חברות הביטוח וכן בתלונה הכוזבת שהגיש במשטרת ישראל כנד ראשי מספ"ן (רשות הספנות והנמלים). לאחר דיון בכלל הראיות, העדויות והטענות הוחלט שהנאשם עשה שימוש מעבר לספק הסביר במסמך מזויף וכן יצר באמצעות זיוף המסמך ראיה בדויה והציגה בפני הרשות השופטת והחוקרת כראיה קבילה. בכך, הנאשם בדה ראיה שלא בדרך של עדות שקר, כאמור לפי סעיף 238 לחוק העונשין. הנאשם השתמש בראיה הבדויה כלפי רשות שיפוטית כשהוא היה מודע למעשה והיה בעל כוונה להשיג את המטרה שלשמה הוצגה הראיה כאמור. הוחלט כי הנאשם עבר את כלל העבירות המיוחסות לו מעבר לספק הסביר ועל כן הורשע בהן.

עבירות קשורות נוספות העוסקות בשיבוש ההליך המשפטי:

1. עבירת שיבוש הליכי חקירה ומשפט

עבירת [שיבוש הליכי חקירה ומשפט](#) מפורטת תחת סעיף 244 לחוק העונשין, לפיה דינו של העושה דבר ככוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי או להביא לידי עיוות דין, בין אם דרך העלמת ראיות, בסיכול הזמנת עד ובין אם דרך אחרת, הוא עד **3 שנות מאסר**.

2. עבירת השמדת ראיה

[עבירת השמדת ראיה](#) אוסרת על השמדתן או השחתתן של ראיות קיימות, בין שהן אותנטיות ובין שהן כוזבות (כגון: מסמכים, חפצים וכדומה), תוך שהיא קובעת עונש של עד 5 שנות מאסר בצידה. חשודים או נאשמים בביצוע עבירה עשויים להעלים במזיד ראיות הקושרות אותם לפרשה או להקשות בפיענוחם וזיהויים, וזאת במטרה להקל על עונשם או להסית את החקירה המתנהלת נגדם לחשודים אחרים. שינוי בראיות בכוונה להפכן לבלתי ניתנות לקריאה או לזיהוי, נכללות גם הן בעבירה. בכדי להרשיע אדם בעבירה נדרשת ההוכחה כי התכוון למנוע את השימוש בראיה במסגרת הליך שיפוטי קיים או עתידי.

3. עבירת מסירת מידע כוזב

לפי סעיף 243 לחוק העונשין, אדם המוסר לשוטר או למי שמוסמך להגיש תביעה פלילית, ידיעה על עבירה תוך שהוא יודע כי מדובר [בידיעה כוזבת](#) דינו עד **3 שנות מאסר**. במידה והידיעה הכוזבת עוסקת בעבירה מסוג פשע, העונש מנזק לעד **5 שנות מאסר**. בעניין זה, אין משנה אם הוגשה תביעה פלילית עקב הידיעה או לא.

4. עבירת הדחה בחקירה

סעיף 245 לחוק העונשין, עוסק בעבירת [הדחה בחקירה](#) וקובע כי המניע אדם, או מנסה להניעו, שבחקירה על פי דין לא ימסור הודעה או ימסור הודעת שקר, או יחזור בו מהודעה שמסר, דינו - **5 שנות מאסר**. במידה ואותו אדם עושה זאת בדרך של מרמה, הטעיה, כוח, איומים, הפחדה, מתן טובת הנאה או כל אמצעי פסול אחר, העונש מנזק לעד **7 שנות מאסר**.

5. עבירת הדחה במשפט

סעיף 246 לחוק מפרט אודות עבירת הדחה במשפט וקובע כי המניע אדם, או מנסה להניעו, שבהליך שיפוטי לא יעיד, או יעיד עדות שקר, או יחזור בו מעדות או מהודעה שמסר, דינו - **7 שנות מאסר**. במידה ואותו אדם עושה זאת בדרך של מרמה, הטעיה, כוח, אימים, הפחדה, מתן טובת הנאה או כל אמצעי פסול אחר, העונש מזנק לעד **9 שנות מאסר**.

6. עבירת החיפוי

סעיף 253 לחוק העונשין שעניינו [עבירת החיפוי](#), מתייחס לקבלת טובת הנאה או לניסיון לקבלה בגין אי גילוי ידיעה בדבר ביצועה של עבירה מסוג עוון או פשע וכן אי מסירת הודעה לרשות החוקרת או אי מסירת עדות בבית המשפט, בין שמדובר בהליך פלילי ובין שמדובר בהליך אזרחי. בהתאם לכך נקבע כי אדם המבטיח שלא לגלות אודות ביצועה של עבירה פלילית מסוג עוון או פשע או מחפה על כך בתמורה לקבלת טובת הנאה - צפוי לעונש של עד **3 שנות מאסר**. כמו כן, אדם המבטיח שלא למסור הודעה ברשות החוקרת או שלא למסור עדות בבית המשפט בתמורה לקבלת טובת הנאה - צפוי לעונש של עד **5 שנות מאסר**.

7. עבירת הטרת עד

סעיף 249 לחוק העונשין עוסק בעבירת [הטרת עדים](#) שנועדה למנוע את מוראם של נחקרים ושל עדים מפני גורמים בעלי עניין בחקירה או בעדות בבית המשפט. לאור כך, החוק אוסר פנייה לנחקרים או עדים בדרכים שונות בקשר לגרסה אותה מסרו או שהם צפויים למסור, גם אם אין בהטרתה זו כל כוונה להביאם לשנות את גרסתם. יוער, שעבירה זו אינה עוסקת בניסיון לשנות את גרסתו של עד או נחקר בהליך שיפוטי או בהליכי חקירה בפני הרשות החוקרת, שכן עבירת הדחה בחקירה או במשפט עוסקת בכך. אדם המטריד אדם אחר בקשר להודעה שמסר במשטרה או שהוא צפוי למסור על פי דין, או בנוגע לעדות שמסר בהליך שיפוטי או שהוא עומד למסור - צפוי לעונש של עד **3 שנות מאסר**.

8. עבירת עדות שקר

[עבירת עדות שקר](#) היא מצב בו אדם מוסר גרסה שיקרית לבית המשפט בכל צורה ואופן, לרבות בדרך של עדות בעל-פה, עדות בכתב, עדות בתצהיר או עדות בהתנהגות. העונשים הקבועים לצד עבירה זו הם **7-9 שנות מאסר**.

זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין בידוי ראיות?

עבירת בידוי ראיות הינה עבירה מן החמורות ביותר שכן יש בה בכדי להטעות רשות שיפוטית. הצגת כל דבר היכול לשמש כראיה בכדי להטעות את רשויות המשפט והחוק משפיעים על תוצאות הדיון בין אם במישור ובין אם בעקיפין, ולא בדרך של עדות שקר, מולכים שולל את אנשי החוק ומצמצמים את האפשרות להגיע לחקר האמת. חוק העונשין קובע עונשי מאסר ממושכים לעבריינים הבודים ראיות וכן סנקציות מחמירות. במידה ונעצרת או הואשמת בעבירת בידוי ראיות כדאי שתפנה לעו"ד פלילי המומחה בתחום שיציג את גרסתך באופן מיטבי ויפעל למען שחרורך והשבתך לחייך הנורמטיביים.

משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לנאשמים המואשמים בעבירות שיבוש ההליך המשפטי מזה תקופה ארוכה ובכך שומרים נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה ונלקחת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין עבירת בידוי ראיות פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}